

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Luchtbeleidsplan 2030
- definitieve goedkeuring

1. SITUERING

Op 20 juli 2018 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan het voorontwerp van Luchtbeleidsplan 2030 (VR 2018 2007 DOC.0831), en gelastte de minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid te zorgen voor een actieve consultatie van het publiek en advies in te winnen van Minaraad en SERV.

Op 31 juli 2018 werd de aankondiging van het openbaar onderzoek van het ontwerp luchtplan gepubliceerd in de kranten De Standaard en De Morgen. Daarnaast werd het plan op dezelfde dag bij uittreksel gepubliceerd in het Belgische staatsblad. Ook op de website van het departement omgeving werd het openbaar onderzoek aangekondigd (<https://www.lne.be/luchtverontreiniging-vlaamse-plannen>). Het openbaar onderzoek liep tot 30 september 2018.

Op 10 oktober 2018 heeft de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg in Brussel zich uitgesproken over een door Greenpeace ingediende ingebrekestelling gericht aan de Vlaamse minister voor Omgeving, Natuur en Landbouw. De ingebrekestelling handelde over de negatieve effecten van luchtverontreiniging op het leefmilieu en de gezondheid van de Vlamingen en meer bepaald op de pollutant NO₂. De Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg in Brussel draagt het Vlaams Gewest op om:

- (1) binnen de drie maanden na betekening de RIO-IFDM-OSPM kaart voor NO₂ voor Vlaanderen over te maken aan de Europese Commissie en
- (2) binnen de 12 maanden een luchtkwaliteitsplan op te stellen voor alle zones en agglomeraties van het Vlaams Gewest zodat de periode van overschrijding van de NO₂-jaargrenswaarde zo kort mogelijk wordt gehouden. Het vonnis werd betekend op 6 november 2018.

Op 8 november 2018 heeft de Europese Commissie een aanvullende aanmaningsbrief verzonden aan de lidstaat België omwille van de blijvende overschrijdingen van de NO₂-jaargrenswaarde. De Commissie vraagt bijkomende informatie op en ze stelt dat het huidige maatregelenpakket (zoals eind 2017 medegedeeld) onvoldoende is om de periode van overschrijding zo kort mogelijk te houden, hetgeen volgens de Commissie een schending van art. 13 van de RL 2008/50/EG inhoudt.

Op basis van de ontvangen adviezen en opmerkingen uit het openbaar onderzoek, de uitspraak van de rechtbank in Brussel en de aanmaning van de Commissie werd het voorontwerp luchtbeleidsplan aangepast.

2. AANPASSINGEN NAAR AANLEIDING VAN HET OPENBAAR ONDERZOEK, ADVIEZEN EN HET NIEUWE REGEERAKKOORD

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de ontvangen adviezen:

sTraten_Generaal	Eén globaal advies ontvangen per mail op 30/09/2018
ODE	Eén globaal advies ontvangen per mail op 28/09/2018
Bond Beter Leefmilieu, Greenpeace, Natuurpunt en de West-Vlaamse Milieufederatie	Eén globaal advies ontvangen per mail op 28/09/2018
Klimatoma's en -opa's van GroenPlus	Overhandiging van globaal advies aan de minister op 28/09/2018 (600 ondertekenaars)
Agoria	Eén globaal advies ontvangen per mail op 29/09/2018
Houtkachelgebruikers	Eén advies, dat specifiek handelt over houtkachels, werd van 260 houtkachelgebruikers per mail ontvangen
Houtkachelverkopers	Eén advies, dat specifiek handelt over houtkachels, werd van 107 verkooppunten per mail ontvangen
Individuele burgers	2 burgers reageerden per mail op het ontwerp plan.

Op 4 oktober werd een gezamenlijk advies van SERV/MINA/SALV ontvangen. Het advies gaat in bijlage 8 bij deze nota.

Uit alle bovenvermelde adviezen en opmerkingen werden de passages geselecteerd die aansturen op een amendement van het plan. In het overwegingsdocument, dat bijlage 5 bij het plan vormt en in bijlage 6 bij deze nota gaat, wordt per vraag uiteengezet waarom het plan al dan niet werd bijgestuurd.

De aanpassingen die zijn doorgevoerd gaan voornamelijk over:

- Bijkomende informatie en verduidelijkingen
- Opnemen van gekende tussentijdse doelstellingen en maatregelen mede afgestemd op het goedgekeurde ontwerp klimaatplan
- Wijzigingen naar aanleiding van de uitspraak van de Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg in Brussel in gevolge de dagvaarding door Greenpeace (zie verder)

Sinds de principiële goedkeuring in juli 2018 zijn een aantal zaken verder geëvolueerd, waardoor doorheen de tekst enkele actualisaties noodzakelijk waren, zoals recent goedgekeurde richtlijnen inzake voertuigemissies, recentste informatie over de luchtkwaliteit en afstemming op de wijzigingen die aan het ontwerp Vlaams Energie- en Klimaatplan werden aangebracht door de Vlaamse Regering.

Daarnaast werden in het actieplan, in uitvoering van het nieuwe Vlaamse regeerakkoord, een aantal maatregelen bijgestuurd:

- De kachelpremie wordt niet meer vermeld omdat binnen de Green Deal nog heel wat studiewerk loopt waaruit moet blijken wat het beste instrument is om oude, vervuilende kachels uit te faseren.
- De kilometerheffing werd vervangen door een verankering van de kilometerdoelstellingen in de vervoerregio's en door extra stimuleringsbeleid die burgers en bedrijven moet aanzetten om alternatieve vervoermiddelen te gebruiken.
- Er zijn momenteel geen middelen beschikbaar voor de subsidies voor projecten door gemeenten inzake emissiereductie, de focus zal gelegd worden op de responsabilisatie.

- Er wordt een uitfasering voorzien voor onderhoudstoestellen van openbaar groen met vervuilende 2-takt motoren
- De passage over de actualisatie van de richtlijnenboeken werd herwerkt aangezien een evaluatie van het volledige MER proces voorzien is.

Het integrale Luchtbeleidsplan 2030 bestaat uit de volgende documenten:

- het luchtbeleidsplan 2030, bijlage 1 bij deze nota;
- de eerste bijlage bij het luchtbeleidsplan 2030 met de beschrijving van de voornaamste aannames voor scenario's, bijlage 2 bij deze nota;
- de tweede bijlage bij het Luchtbeleidsplan 2030 met de beschrijving van maatregelen genomen in de luchtkwaliteitszone BEF02A 'Agglomeratie Antwerpen', bijlage 3 bij deze nota;
- de derde bijlage bij het Luchtbeleidsplan 2030 met de beschrijving van maatregelen genomen in de luchtkwaliteitszones BEF03S 'Haven Gent' en BEF04A 'Agglomeratie Gent', bijlage 4 bij deze nota;
- de vierde bijlage bij het Luchtbeleidsplan 2030 met de evolutie van de luchtkwaliteit in de zes Vlaamse luchtkwaliteitszones, bijlage 5 bij deze nota;
- het overwegingsdocument.

3. AANPASSINGEN NAAR AANLEIDING VAN HET GREENPEACE-ARREST EN DE AANMANING VAN DE EUROPESE COMMISSIE

Om invulling te geven aan de uitspraak van de Nederlandstalige Rechtbank van Brussel werden tussen 30 januari en 4 februari 2019 de RIO-IFDM-OSPM kaarten aan de commissie gerapporteerd. Uit deze modellering blijkt dat alle luchtkwaliteitszones in Vlaanderen momenteel in overschrijding zijn en dat hiervoor conform de Europese luchtkwaliteitsrichtlijn een actieplan moet opgemaakt worden waaruit blijkt dat binnen een zo kort mogelijke tijd in alle luchtkwaliteitszones aan de normen kan voldaan worden. In het ontwerp luchtbeleidsplan 2030 dat in eerste lezing werd goedgekeurd, is enkel een actieplan voor de zone Antwerpen opgenomen. Het aangepaste voorliggende plan is herwerkt zodat het een actieplan voor alle zones in Vlaanderen is. Hiertoe werd een bespreking van alle luchtkwaliteitszones in de vierde bijlage bij het plan, namelijk bijlage 5 bij deze nota, toegevoegd.

Daarnaast werd ook het jaar 2025 gemodelleerd, rekening houdend met de meest recente ontdieselings- en de aannames inzake voertuigkilometers in het kader van het ontwerp klimaatplan, om in kaart te brengen of en waar er nog overschrijdingen zijn op korte termijn van de norm voor NO₂ na toepassing van het maatregelenpakket dat is opgenomen in het luchtplan. In het ontwerp luchtbeleidsplan 2030 werd immers enkel de situatie van overschrijding voor het jaar 2030 belicht, maar werd geen informatie gegeven over de mate van overschrijding in de periode 2018 - 2030. Dit zou kunnen impliceren dat de periode van overschrijding aanhoudt tot 2030: zowel de rechter als de commissie achten dat deze periode niet in overeenstemming is met "een zo kort mogelijke periode". Uit de modellering voor 2025 blijkt dat het actieplan volstaat om het aantal locaties met vaste bewoning dat wordt blootgesteld aan concentraties boven de NO₂-jaargrenswaarde terug te brengen tot 0. Gezien de onzekerheid en het nipt halen van de doelstelling, is monitoring aangewezen. Hiertoe wordt verduidelijkt dat het tweejaarlijks voortgangsrapport de emissieprognoses voor de NEC-richtlijn, ook de resultaten van de jaarlijkse meetcampagnes van de VMM en de jaarlijkse gebiedsdekkende modellering met het ATMOSTreetmodel zal bevatten.

4. ANDERE AANPASSINGEN

Bij de modellering van het jaar 2025 werd door Vito vastgesteld dat er grote, onverklaarbare discrepanties waren tussen deze modellering en de eerder uitgevoerde modellering voor het jaar 2030. Er bleek een fout geslopen in de eerdere modellering voor 2030, waardoor de uitstoot van NO_x door Vito overschat werd (zie bijlage 7 bij deze nota). De 2030 modelleringen werden daarom opnieuw uitgevoerd.

Tevens werd de EMAV2.1 tool waarmee de emissies van NH₃ worden berekend, geactualiseerd, waardoor de emissies van ammoniak door de landbouw in relevante mate toenemen (zowel historische als toekomstige inschattingen).

In vergelijking met de modellering die vorig jaar is uitgevoerd zorgden deze aanpassingen vooral voor beduidend lagere jaargemiddelde concentraties van NO₂ in het jaar 2030. Voor de andere polluenten bleef de impact beperkt.

Alle tabellen en figuren die zowel emissies als immissies tonen, werden doorheen het plan geactualiseerd. Ook de bespreking van de situatie in 2030 diende grondig aangepast te worden. Ook de bijlage 1 van het plan, die de aannames beschrijft die aan de basis liggen van de emissie- en immissieprognoses, werd geactualiseerd.

5. BUDGETTAIRE WEERSLAG

Omwille van het strategische karakter van het plan dienen de acties die eruit zullen voortvloeien nog verder geconcretiseerd te worden vooraleer ze nauwkeurig kunnen begroot worden. De voorgestelde beslissing heeft dan ook als zodanig geen weerslag op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. De realisatie van de maatregelen die in uitvoering van het voorliggende plan zullen worden genomen moeten worden gerealiseerd binnen de begroting van elk van de verantwoordelijke vakministers.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën van 29 april 2019 gaat als bijlage 9.

Het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting van 24 mei 2019 gaat als bijlage 10.

6. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

7. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap.

8. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande Luchtbeleidsplan 2030;
- 2° de Vlaamse minister, bevoegd voor omgeving, te gelasten voornoemd Luchtbeleidsplan 2030 bij uittreksel bekend te maken in het Belgisch Staatsblad, zoals bepaald in artikel 2.5.2.4.3, lid, 5°, van Titel II van het VLAREM.
- 3° De Vlaamse minister, bevoegd voor omgeving, te machtigen het goedgekeurde Luchtbeleidsplan 2030 te bezorgen aan de Europese Commissie.

Zuhal Demir

Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme